

Моніторингово-аналітична інформація
«Про підсумки реалізації обласного проєкту
«Психолого-педагогічна підтримка психічного здоров'я учасників
освітнього процесу у ЗП(ПТ)О області» (2022-2025 рр.)

Упродовж 2022-2025 років здійснювалася системна реалізація обласного проєкту «Психолого-педагогічна підтримка психічного здоров'я учасників освітнього процесу у ЗП(ПТ)О області» (далі – Проєкт), у межах виконання Плану спільних заходів Департаменту освіти і науки Житомирської ОВА та Навчально-методичного кабінету професійно-технічної освіти у Житомирській області.

1. Актуальність та передумови реалізації Проєкту

Реалізація Проєкту зумовлена необхідністю реагування на кризові виклики, спричинені війною, та спрямована на створення цілісної системи психолого-педагогічної підтримки психічного здоров'я здобувачів і здобувачок освіти, їхніх батьків, педагогічних працівників.

Сучасні умови характеризуються:

- зростанням рівня стресу, тривожності та психологічних травм;
- вимушеним переміщенням населення;
- втратами та соціальною дезадаптацією;
- підвищеною потребою у системній психосоціальній підтримці.

У цих умовах зростає роль психологічної служби закладів професійної освіти та актуалізується потреба у:

- систематичній емоційній підтримці та психологічній допомозі;
- просвітницькій діяльності для збереження соціального благополуччя;
- розвитку життєстійкості молоді та профілактиці негативних соціальних явищ.

2. Нормативно-правове забезпечення

Проєкт реалізовувався відповідно до:

- **Указів Президента України** від 07.12.2019 № 894/2019 «Про невідкладні заходи щодо покращення здоров'я дітей» та від 12.03.2021 № 94/2021 «Про національну молодіжну стратегію до 2030 року»;

- **розпоряджень Кабінету Міністрів України** від 27.12.2017 № 1018-р «Про схвалення Концепції розвитку охорони психічного здоров'я в Україні на період до 2030 року» та від 06.10.2021 № 1215-р «Про затвердження плану заходів на 2021-2023 роки з реалізації Концепції розвитку охорони психічного здоров'я в Україні на період до 2030 року», а також від 21.06.2024 № 572-р «Про затвердження плану заходів на 2024-2026 роки з реалізації Концепції розвитку охорони психічного здоров'я в Україні на період до 2030 року», що з'явилося в процесі реалізації Проєкту;

- **наказу Департаменту освіти і науки Житомирської обласної військової адміністрації** від 14.11.2022 № 140 «Про обласний проєкт «Психолого-педагогічна підтримка психічного здоров'я учасників освітнього процесу у ЗП(ПТ)О області».

У 2023 році Проєкт органічно інтегрувався у **Всеукраїнську програму ментального здоров'я «Ти як?»**, ініційовану першою леді України Оленою Зеленською, що забезпечило його узгодженість із державною політикою.

3. Мета та завдання Проєкту

Метою Проєкту було створення цілісної та ефективної системи психолого-педагогічної підтримки психічного здоров'я учасників освітнього процесу у закладах професійної освіти області.

Досягненню мети сприяла чітка та послідовна **реалізація основних завдань** Проєкту, зокрема:

- створення єдиного освітнього простору для обміну інноваційним досвідом працівників психологічної служби;
- оновлення методичної бази та професійного інструментарію практичних психологів і соціальних педагогів;
- підвищення рівня обізнаності учасників освітнього процесу щодо ролі психічного здоров'я;
- промоція заходів із зміцнення психічного здоров'я та профілактики психічних розладів через розроблення й реалізацію просвітницьких та профілактичних програм;
- реалізація просвітницьких заходів щодо охорони й збереження психічного здоров'я, подолання стигматизації та популяризації культури піклування про психічне здоров'я;
- організація моніторингу рівня обізнаності учасників освітнього процесу щодо ролі психічного здоров'я;
- узагальнення та поширення кращого досвіду;
- розвиток партнерської взаємодії на регіональному, національному та міжнародному рівнях;
- забезпечення інформаційної відкритості.

4. Організаційно-методичне забезпечення

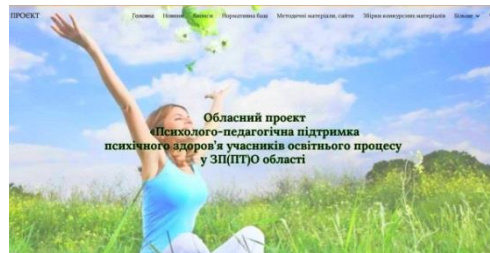

Фундаментом реалізації Проекту стала чітко розроблена **Дорожня карта**, яка дозволила систематизувати роботу за кількома ключовими напрямками: діагностика, партнерство та поширення кращого досвіду.

Пріоритетом Проекту була його прозорість, тому весь шлях – від ідеї до покрокового впровадження – висвітлювався на офіційних ресурсах

Департаменту освіти і науки Житомирської обласної військової адміністрації, Навчально-методичного кабінету професійно-технічної освіти у Житомирській області та безпосередньо на сайтах закладів професійної освіти області. Це дозволило створити мережу однодумців та отримати зворотний зв'язок.

Інформаційна відкритість стала найвищим показником життєздатності Проекту. Спеціально розроблений **сайт проекту** став платформою, де результати моніторингу, збірки конкурсних робіт на сотні сторінок та електронний банк просвітницьких заходів знаходяться у вільному доступі (<https://sites.google.com/view/proekt1zh/%D0%B3%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B0>). Це дозволило не просто звітувати про роботу, а створити реальну базу знань, якою вже сьогодні мають можливість активно користуватися заклади професійної освіти області. Тут зібрано все: від наказу про започаткування Проекту до практичних порад батькам, інтегровано переходи до автоматизованої інформаційної системи «Я-психолог» та посилання на відеоматеріали, а сторінки «Новини» та «Анонси» дозволяють профосвітнянській спільноті області бути в одному інформаційному ритмі.

Окремої уваги заслуговує **робота творчої групи** (наказ Навчально-методичного кабінету професійно-технічної освіти у Житомирській області від 17.11.2022 № 83 «Про створення творчої групи щодо реалізації обласного проекту «Психолого-педагогічна підтримка психічного здоров'я учасників освітнього процесу у ЗП(ПТ)О області»), до складу якої увійшли провідні фахівці психологічної служби області. **Метою роботи** творчої групи було укладання орієнтовного переліку психодіагностичних методик для здійснення дослідження, моніторингу рівня обізнаності учасників освітнього процесу ЗПО області щодо питань підтримки психічного здоров'я, аналізу ефективності проведених

заходів, обробки й узагальнення отриманих даних в процесі реалізації обласного проєкту. Творча група здійснила колосальний пошук та систематизацію методик для дослідження психічного здоров'я. А завдяки фаховому перекладу з англійської мови короткого опитувальника ВООЗ для оцінки якості життя, зробленому членом творчої групи, практичним психологом Житомирського професійного політехнічного ліцею Валентином Ковальовим, за науковою редакцією доктора психологічних наук Віталія Климчука, було отримано високоякісний інструментарій для реалізації Проєкту. **Результатом роботи** творчої групи став універсальний перелік психодіагностичних методик, укладений методистками НМК ПТО у Житомирській області Антоніною Голубенко та Іриною Нагаєвською. Загальна кількість методик, опитувальників та анкет у переліку – 106. Рішенням експертної комісії НМК психологічної служби системи освіти КЗ «ЖОШПО» ЖОР від 31.03.2023 (протокол № 1) представлені матеріали затверджені для використання на час реалізації Проєкту. Це дозволило максимально полегшити щоденну роботу практичного психолога та соціального педагога, адже фахівцям не потрібно витрачати час на пошук перевіреного діагностичного інструментарію, адже він уже зібраний, структурований та розміщений у спеціальному розділі на сайті Проєкту.

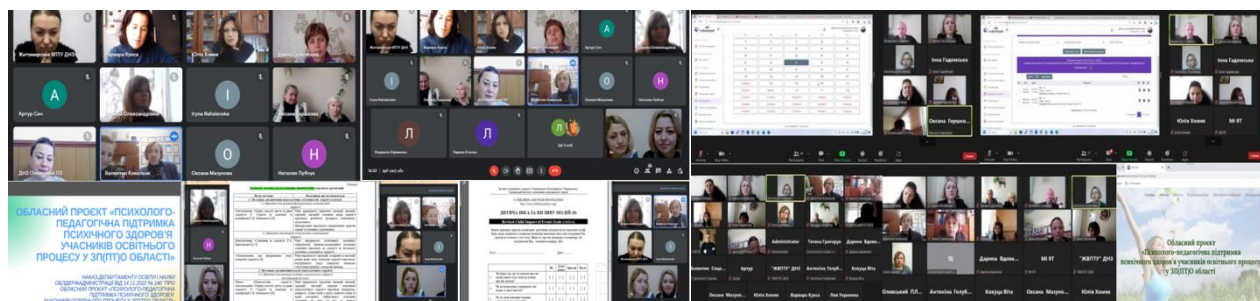
Так як реалізація заходів Проєкту розрахована на понад три роки, це дало можливість діяти поетапно: від моніторингу стану психічного здоров'я до узагальнення кращого досвіду та створення дієвих програм підтримки.

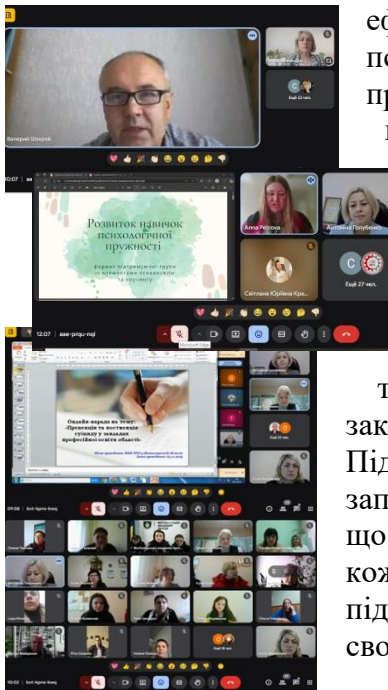
Задля моніторингу рівня обізнаності учасників освітнього процесу закладів професійної освіти області щодо ролі психічного здоров'я для кожного й стану їхнього психічного здоров'я, **проведено онлайн-діагностику** здобувачів та здобувачок освіти, батьків (осіб, які їх замінюють) і педагогів з подальшою обробкою й узагальненням отриманих даних за допомогою комп'ютерної програми «Автоматизована інформаційна система «Я-психолог»». Два масштабні зрізи у 2023 і 2025 рр. охопили 3006 респондентів та дали змогу відстежити динаміку стану психічного здоров'я учасників освітнього процесу в реальному часі.

Протягом реалізації Проєкту **організовано та проведено** низку обласних заходів, зокрема:

- **онлайн-семінари** для працівників психологічної служби закладів професійної освіти щодо нормативно-правового забезпечення, основних завдань, очікуваних результатів та заходів, оновлення і поповнення професійного інструментарію й методичної бази з реалізації Проєкту (07.12.2022 – 31 учасник; 05.05.2023 – 31 учасник);

- **серія інформаційно-просвітницьких вебінарів**, за участю представників Житомирської ОВА, Координаційного центру з психічного здоров'я КМУ, Центру життєстійкості та науковців, з питань створення цілісної,

ефективної системи психолого-педагогічної підтримки психічного здоров'я учасників освітнього процесу у закладах професійної освіти області для заступників директорів з навчально-виховної роботи, працівників психологічної служби, голів методичних об'єднань класних керівників та вихователів (15.11.2023 – 82 учасники; 26.12.2024 – 45 учасників; 11.06.2025 – 30 учасників);

- **онлайн-нарада** із заступниками директорів з навчально-виховної роботи, працівниками психологічної служби, головами методичних об'єднань класних керівників та вихователів на тему: «Превенція та поственція суїциду у закладах професійної освіти області» (05.11.2025 – 45 учасників). Під час заходу опрацьовано єдиний алгоритм дій щодо запобігання суїцидальним проявам, акцентовано увагу на тому, що важливо не просто помітити тривожні сигнали, а створити у кожному закладі професійної освіти середовище безумовної підтримки, де кожен здобувач освіти відчуває, що він не один у своїх переживаннях.

Особливою сторінкою Проекту став **обласний захід «Крок до відновлення»**, організований спільно з Простором турботи про ветерана при обласній лікарні ім. О. Ф. Гербачевського та фахівчиною із супроводу ветеранів війни та демобілізованих Наталією Хоменко. Цей захід дав можливість спрямувати свій професійний досвід на підтримку ментального здоров'я поранених захисників та покращення їх психоемоційного стану.

5. Партнерська взаємодія

У ході реалізації заходів Проекту **налагоджено дієву взаємодію** з питань охорони та збереження психічного здоров'я, розвитку резильентності, особливостей психосоціальної підтримки учасників освітнього процесу з: **Наталією Остапченко**, першою заступницею начальника Житомирської ОВА, керівницею Координаційного центру підтримки цивільного населення при Житомирській ОВА; **Іриною Гладкою**, радницею начальника Житомирської ОВА з гуманітарних питань і ментального здоров'я; **Людмилою Гуменною**, заступницею начальника управління-начальницею відділу молодіжної політики та національно-патріотичного виховання Житомирської ОВА; **Лілією Соколюк**, керівницею Центру життєстійкості Житомирської територіальної громади; **Валерієм Шахраєм**, завідувачем сектору психосоціальної підтримки Центрально-Західного міжрегіонального управління Державної служби з питань праці; **Тетяною Можаровською**, кандидаткою психологічних наук, доценткою кафедри психології Поліського національного університету; **Наталією БАСЮК**, кандидаткою

педагогічних наук, доценткою, доценткою кафедри початкової освіти та культури фахової мови Житомирського державного університету імені Івана Франка; **Ігорем Толкачем**, начальником відділу соціально-гуманітарної роботи та психологічного забезпечення центру забезпечення діяльності ГУ ДСНС України у Житомирській області; **Тетяною Омельченко**, практичною психологинею, психотерапевткою за напрямом КП, докторкою філософії за спеціальністю «Психологія», головою Рівненської філії Української спілки психотерапевтів; **Анною Петровою**, психотерапевткою у навчанні за напрямом транзакційного аналізу, тренеркою із психологічної стійкості та soft skills із спеціалізацією «Емоційна грамотність», тренеркою із першої психологічної допомоги та програми із стрес-менеджменту «Самодопомога+»; **Наталією Осадчук**, завідувачкою Навчально-методичного кабінету психологічної служби КЗ «Житомирський ОППО» Житомирської обласної ради та **Любов'ю Кльоц**, доценткою кафедри психології, методисткою даного кабінету, кандидаткою психологічних наук.

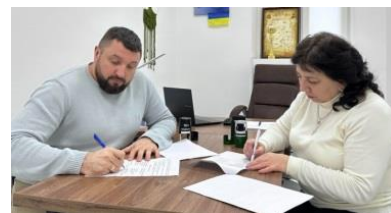
Вийшовши за межі суто освітнього середовища, Навчально-методичним кабінетом професійно-технічної освіти у Житомирській області розширено горизонти співпраці та укладено важливі угоди:

- з Центром досліджень дітей та молоді Департаменту соціальних наук, факультету наук про людину, освітніх та соціальних наук Університету Люксембургу (доктор Віталій Климчук) – для залучення міжнародного досвіду;

- з Центром життєстійкості Житомирської територіальної громади – для підтримки психоемоційного здоров'я учасників освітнього процесу;

- з Управлінням у справах ветеранів війни Житомирської міської ради – для посилення національно-патріотичного виховання та допомоги в адаптації захисників і захисниць.

6. Результати реалізації Проєкту

У межах реалізації Проєкту **проведено масштабні обласні конкурси:**

- на кращу авторську просвітницьку програму з підвищення рівня обізнаності учасників освітнього процесу щодо ролі психічного здоров'я серед працівників психологічних служб закладів професійної освіти області;
- на кращу авторську програму щодо профілактики психічних розладів учасників освітнього процесу професійної освіти області;
- на кращий соціальний відеоролик здобувачів і здобувачок закладів професійної освіти області щодо ролі психічного здоров'я у соціумі.

За результатами проведених конкурсів методистками Антоніною Голубенко та Іриною Нагаєвською **укладено:**

- збірку кращих авторських просвітницьких програм з підвищення рівня обізнаності учасників освітнього процесу щодо ролі психічного здоров'я (2024);
- збірку кращих авторських програм щодо профілактики психічних розладів учасників освітнього процесу ЗП(ПТ)О області (2025);
- медiateку соціальних відеороликів (2025).

За час реалізації Проєкту **створено електронний**

банк методичних матеріалів, інформаційних ресурсів із питань охорони психічного здоров'я, протидії стигматизації та дискримінації, що дозволило стандартизувати й підвищити якість психологічного супроводу.

У межах просвітницької діяльності здійснювалася популяризація збереження психічного здоров'я учасників освітнього процесу закладів професійної освіти через висвітлення заходів Проекту на вебсайтах та офіційних сторінках соціальних мереж НМК ПТО у Житомирській області і ЗПО області.

Окремої уваги заслуговує реалізація низки ініціатив, зокрема щорічних інформаційних кампаній і заходів із популяризації психічного здоров'я, приурочених до Всесвітнього дня психічного здоров'я.

Підсумковим етапом реалізації цього масштабного обласного проекту стала Всеукраїнська онлайн-конференція з міжнародною участю на тему: «Психолого-педагогічна підтримка психічного здоров'я учасників освітнього процесу у закладах професійної освіти області», яка об'єднала фахівців із 15 областей України.

7. Висновки

Завдяки сумлінній, відповідальній і професійній діяльності методистів Навчально-методичного кабінету професійно-технічної освіти у Житомирській області й фахівців психологічної служби закладів професійної освіти області, Проект став дієвим інструментом формування безпечного, підтримувального освітнього середовища, що сприяє зміцненню психічного здоров'я молоді, педагогічних працівників та батьків, розвитку життєстійкості, профілактиці психічних розладів, впровадженню сучасних підходів до психологічного супроводу в умовах воєнного стану та суспільних викликів.

За системні роботи у сфері реалізації Всеукраїнської програми ментального здоров'я «Ти як?» та формування безпечного освітнього середовища, що сприяє зміцненню психічного здоров'я молоді й педагогічних працівників, проведена робота в межах Проекту була високо оцінена найвищим керівництвом області Відзнакою «Сила вдячності «Ти як?» під час Дня спільноті «Сила вдячності».

У цілому реалізація Проекту засвідчила його результативність і практичну значущість: створено дієву модель психолого-педагогічної підтримки, підвищено професійну спроможність фахівців психологічної служби, забезпечено системність просвітницької та профілактичної роботи, а також розширено інструментарій реагування на виклики сучасного освітнього середовища. Отримані результати можуть бути використані для подальшого розвитку регіональної системи збереження психічного здоров'я учасників освітнього процесу, масштабування ефективних практик та інтеграції напрацьованого досвіду в освітню політику на рівні області.

Підготували: Антоніна ГОЛУБЕНКО, Ірина НАГАЄВСЬКА, методистки НМК ПТО у Житомирській області

Примітка: електронна презентація до моніторингово-аналітичної інформації за покликанням: <https://view.genially.com/69b1649cefc3abd8b2d0777>

